

HE 253/2020 vp – Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Työelämä ja tasa-arvovaliokunta

9.3.2021

Natalia Ollus, OTT, johtaja

HEUNI

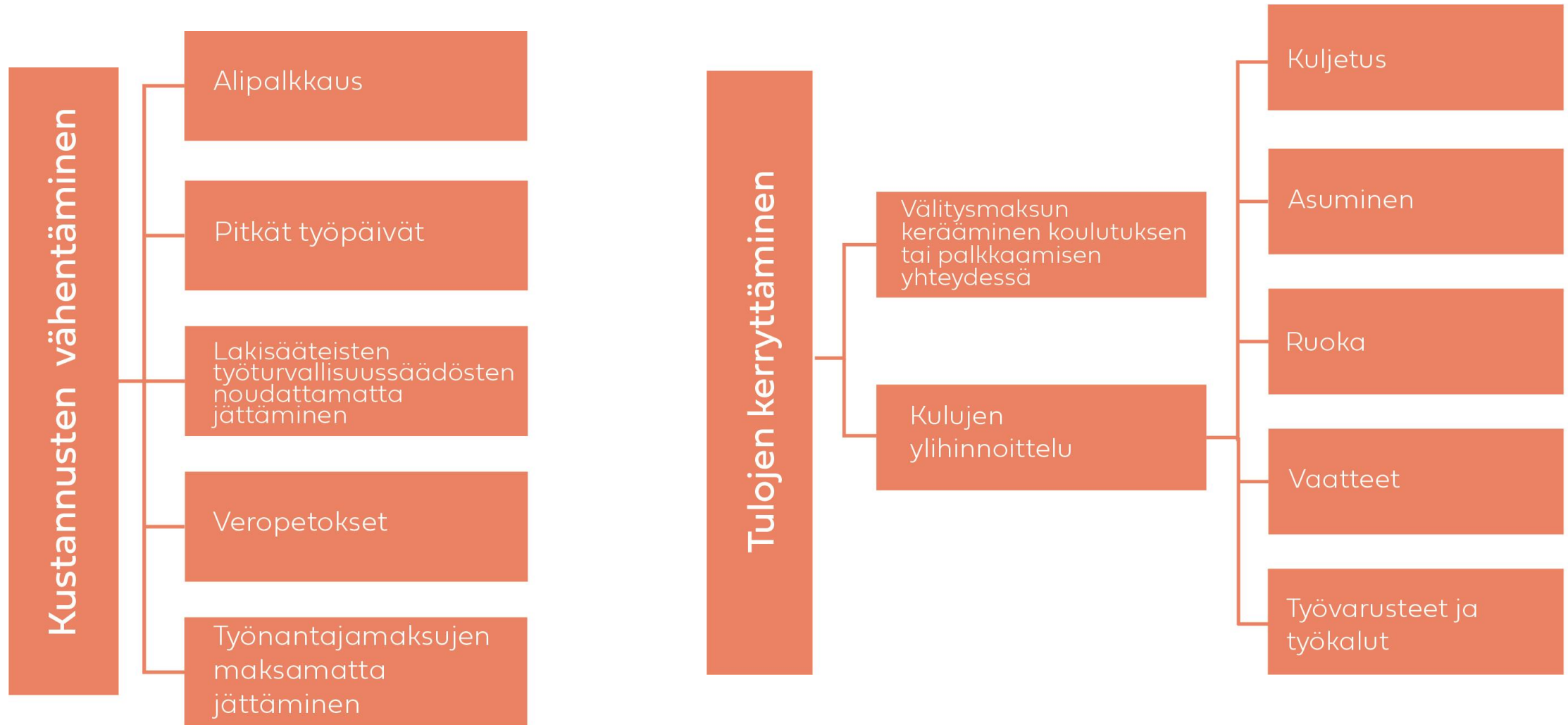
Rakenteellinen ongelma

- Työntekijöiden hyväksikäyttö on taloudellisesti tuottoisaa, kiinnijäämisen ja rangaistuksen riski on alhainen.
- Laillisia rakenteita käytetään hyväksikäytön peittämiseksi → alihankinta, lähetetyt työntekijät, postilaatikkofirmat, bulvaanit, näennäinen yrittäjäyys.
- Riittämätön valvonta ja resurssit haittaavat puuttumista:
→ Työntekijän sijaan työnantajaan kohdistuvat toimet tervetullut muutos

Hyväksikäytön liiketoimintamalli (ks. Jokinen & Ollus 2019)

Jatkolupa työnantajan moitittavan menettelyn takia

- Kannatamme työnantajan moitittavan menettelyn takia myönnettävää jatkolupaa ja sitä, ettei siinä olisi alakohtaisia rajoituksia, ja ettei siihen liittyisi toimeentuloedellytystä.

Yhden vuoden jatkolupa on liian lyhyt:

- Hyväksikäytöstä aiheutuva trauma, kielitaito-ongelmat, puutteelliset kontaktit Suomessa, puutteellinen koulutus sekä työkokemuksen puute uudelta alalta.
- Riski joutua uudestaan hyväksikäytetyksi vanhan luvan mennessä umpeen.
- Lupa tulisi myöntää **kahdeksi vuodeksi** yhden vuoden sijaan.

Hyväksikäytön toteaminen?

- Kannatamme ehdotusta, että työntekijän oma, riittävän tarkka kertomus kokemastaan hyväksikäytöstä riittäisi perusteeksi jatkoluvan myöntämiselle.

Mutta: hyväksikäytetyt ulkomaalaiset työntekijät pelkäävät usein viranomaisia

- Hyväksikäytöstä kertominen viranomaisille voi edellyttää apua uhreja auttavilta järjestöiltä tai ammattiliitoilta; myös vihjetiedon jakaminen.
- Tarve **kouluttaa maahanmuuttovirastoa sekä työ- ja elinkeinotoimistoja** työperäisen hyväksikäytön ilmenemismuodoista tunnistamisen parantamiseksi

Pidättäytyminen oleskelulupien myöntämisestä

- Kannatamme, että maahanmuuttovirasto voi olla jatkossa myöntämättä oleskelulupia tietyn työnantajan palvelukseen.
- Kannatamme sitä, että laissa huomioidaan laajemmin yrityksen tai yhteisöjen vastuuhenkilöt.

Mutta:

- Hyväksikäytön liiketoimintamalli jatkuu usein vaikka työntekijät vaihtuvat ja siksi **määräaika tulisi pidentää vuoteen.**
- Yritys voidaan siirtää toisen henkilön/bulvaanin nimeen, vaikka sama vastuuhenkilö käyttää edelleen tosiasiallista valtaa ja siksi tärkeä kehittää myös muita keinoja puuttua vilpilliseen toimintaan, kuten **riittävää valvontaa ja moniviranomaisyhteistyötä, ml. verottajan kanssa.**

HEUNIn ihmiskauppatutkimus 2009–2021

- Ihmiskauppa seksuaalista hyväksikäyttötarkoitusta varten ja paritus ([2009](#))
- Ehdoilla millä hyvänsä –tutkimus työperäisestä ihmiskaupasta ([2011](#))
- Ravintola- ja siivousalatutkimus ja ohjeistus työnantajille ja rekrytointiin ([2013](#) / [2014](#))
- Lumeavioliittojen ja ihmiskaupan väliset linkit ([2016](#))
- Ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö yhteisörikoksena ja rakenteellisena ongelmana – Natalia Olluksen väitöskirja ([2016](#))
- Laivayhtiöiden rooli ihmiskaupan tunnistamisessa ja ehkäisyssä ([2016](#))
- Ihmiskaupan uhrien auttaminen ja kustannukset Baltian maissa ([2017](#))
- Tuntematon tulevaisuus – ihmiskaupan uhrien auttamislain toimivuus ([2018](#))
- Lapsiin ja nuoriin kohdistuva ihmiskauppa Suomessa ([2019](#))
- Kontrolli, hyväksikäyttö ja uhrien toimijuus – Minna Viuhkon väitöskirja ([2019](#))
- Työperäisen hyväksikäytön liiketoimintamalli ([2019](#))
- Näkymättömät uhrit – pakolaisnaisten kokema sukupuolistunut väkivalta ([2020](#))
- Työkalupakki yrityksille työperäisen ihmiskaupan ja hyväksikäytön ennaltaehkäisemiseksi ([2020](#))
- Työperäisen ihmiskaupan paljastaminen: Tutkintaopas poliisille ja työsuojelulle ([2020](#))
- UNODC Issue Paper: Ihmiskaupan ja avioliitoin linkit ([2020](#))

Kiitos!

Natalia Ollus

natalia.ollus@om.fi

 [@NataliaOllus](https://twitter.com/NataliaOllus)

 [natalia-ollus](https://www.linkedin.com/in/natalia-ollus)

 [@heuni_institute](https://twitter.com/heuni_institute)

 [@heuni_institute](https://www.facebook.com/heuni_institute)

 www.heuni.fi

HEUNI

The European Institute for
Crime Prevention and Control,
affiliated with the United Nations

